

Asia: VN/16752/2022 täydentävä

Täydentävä hallituksen esitys hyvinvointialueiden rahoituslain muuttamisesta (yliopistosairaalalisä)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Hallituksen esityksessä ehdotetaan yliopistosairaalalisän tasoksi 116 miljoonaa euroa (vuoden 2022 tasolla), mikä lisittäisiin hyvinvointialueiden laskennalliseen rahoitukseen vuodesta 2024 lukien. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto näkee tärkeänä, että esityksen mukaisesti valtio rahoittaa tarvittavan lisärahoituksen, joten minkään alueen rahoitus ei saa vähetä. On myös varmistettava, että rahoitus on myös siirtymävaiheen jälkeen aitoa lisärahoitusta, eikä pois muilta hyvinvointialueilta.

20a § Yliopistosairaalalisä

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto esittää, että yliopistosairaalalisän on perustuttava koko yhteistyöalueen väestömäärään. Rahoituslain esitystä on tältä osin muutettava. Vain näin varmistetaan, että yliopistosairaalalisä kohdistuu koko Suomeen tasa-arvoisesti.

Nykyisessä esityksessä erityisesti Itä-Suomi kärsii kohtuuttomasti ja menettää noin 8,6 miljoonaa euroa sille kuuluvaa rahoitusta. Jos rahoitus jaettaisiin yhteistyöalueen väestömäärän perusteella, rahoitus olisi kaikille yhteistyöalueille sama 20,94 € / asukas.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että yliopistosairaalalisä kohdennettaisiin yliopistollista sairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille niiden asukasluvun perusteella. Yliopistosairaalalisä olisi kaikilla näillä alueilla asukasta kohden yhtä suuri (noin 34 euroa). Hyvinvointialueen väestömäärään perustuva kohdentamistapa on epäoikeudenmukainen. Yliopistollisen sairaalan suurempia kustannuksia merkittävästi selittävä TKKIO-toiminnan volyyymi ei millään tavalla liity hyvinvointialueen väestömäärään vaan kokonaisuudessaan yhteistyöalueen toimintaan. Esimerkiksi Pohjois-Savon hyvinvointialue, joka on väestömäärältään noin 60 prosenttia

toiseksi pienimmästä yliopistollisesta hyvinvointialueesta (Pohjois-Pohjanmaa) peruskouluttaa yhdessä Itä-Suomen yliopiston ja yhteistyöalueen keskussairaaloiden kanssa enemmän lääkäreitä kuin mikään muu hyvinvointialue. Tutkimustoiminnan kokonaisvolyyymi on esimerkiksi Pohjois-Savossa ja Pohjois-Pohjanmaalla hyvin samanlainen. Yhteistoiminta-alueiden väestömäärä on Itä-Suomessa, Länsi-Suomessa, Sisä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa hyvin samansuuruinen. Tämä tarkoittaa, että yhteistyöalueille kohdistuvat velvollisuudet ovat myös hyvin samansuuruisia. On selvää, että tämä kohdentamismalli on toimimaton ja asettaa yliopistolliset hyvinvointialueet sekä yhteistyöalueet keskenään hyvin epätasa-arvoiseen asemaan.

Eteläisellä yhteistyöalueella HUS-yhtymää ylläpitävien alueiden väestö kattaa lähes 80 prosenttia yhteistyöalueen väestöstä, kun puolestaan Itä-Suomen yhteistyöalueella Pohjois-Savon väestöpohja on vain noin 30 prosenttia yhteistyöalueen väestöstä. Rahoituksen kohdentaminen puhtaasti yliopistosairaala ylläpitävien alueiden väestömäärän perusteella johtaa merkittävään kompensatioon väestörikaille alueille. Hallituksen esittämä rahoituksen jakomalli johtaisi tilanteeseen, jossa yhteistyöalueen väestömäärään suhteutettuna 116 miljoonan euron rahoitus jakautuisi ennen siirtymätasausten huomiointia seuraavasti:

- Etelä-Suomen yhteistyöalue: 26,44€/asukas
- Sisä-Suomen yhteistyöalue: 20,19€/asukas
- Pohjois-Suomen yhteistyöalue: 19,39€/asukas
- Länsi-Suomen yhteistyöalue: 18,88€/asukas
- Itä-Suomen yhteistyöalue: 10,44€/asukas

Jos rahoitus jaettaisiin yhteistyöalueen väestömäärän perusteella rahoitus jakautuisi seuraavasti (muutos rahoituksessa hallituksen esitykseen verrattuna):

- Etelä-Suomen yhteistyöalue: 20,94€/asukas (-12,206,588.64 €)
- Sisä-Suomen yhteistyöalue: 20,94€/asukas (+663,467.36 €)
- Pohjois-Suomen yhteistyöalue: 20,94€/asukas (+1,135,818.76 €)
- Länsi-Suomen yhteistyöalue: 20,94€/asukas (+1,805,263.04 €)
- Itä-Suomen yhteistyöalue: 20,94€/asukas (+8,602,039.48 €)

35§ Siirtymätasaus

Esityksen mukaan siirtymätasauksen muutos ei pienennä yhdenkään hyvinvointialueen rahoitusta, tämä on hyvä asia. Siirtymätasauksen muutos lisää kuitenkin usean hyvinvointialueen rahoitusta, mikä syventää kuilua hyvinvointialueiden välillä entisestään. Pohjois-Karjalan laskennallinen rahoitus 799,3 M€ olisi riittävä, mutta nykyinen siirtymätasaus leikkaa siitä 85,0 M€. Pohjois-Karjala kärsii siten kaikkein eniten siirtymätasauksen leikkauksista. Näemme merkittävänä ongelmana sen, että ns. edelläkävijäorganisaatioita (jollainen Pohjois-Karjala on) rankaistaan pysyvällä siirtymätasauksella. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella ei ole enää vastaavaa keinovalikoimaa käytettävissä talouden sopeuttamiseen, koska Pohjois-Karjalassa on jo valmiiksi toimittu vuosikaudet tarveperusteisesti tehokkaammin kuin muualla Suomessa. Nyt valmisteltu muutos heikentää Pohjois-Karjalan asemaa muihin alueisiin nähden entisestään, mikä ei ole hyväksyttävää.

Mahonen Sirpa
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto - Yhteyspäällikkö Jarno Turunen,
Maakunnan edunajaminen-yksikkö